

Juryrapport

Gelderse Prijs voor Ruimtelijke Kwaliteit 2006

De negen genomineerden voor de Gelderse Prijs voor Ruimtelijke Kwaliteit hebben, ondanks hun grote verscheidenheid, één ding gemeen: het zijn stuk voor stuk winnaars.

De jury geeft alle genomineerden een pluim voor het feit dat zij als kleine pareltjes zijn komen bovendrijven in een grote stroom ruimtelijke plannen. Zij behoren met hun uitverkiezing tot de mooiste ruimtelijke-orderingsprojecten in de provincie Gelderland. Dat op zich is al een verdienste.

Het is voor gemeenten, projectontwikkelaars en ontwerpers een moeilijke opgave om de kloof tussen wens en werkelijkheid, droom en daad, te overbruggen. Zeker in een land waar regelgeving en ruimtegebrek constante factoren zijn, is het zaak om elk plan zo zorgvuldig mogelijk te wikken en te wegen. Echter, men mag in dat proces de kwaliteit niet uit het oog verliezen.

De provincie Gelderland wil met het instellen van deze nieuwe Gelderse prijs de aandacht voor ruimtelijke kwaliteit stimuleren, conform de koers die in het streekplan Gelderland 2006 wordt gevaren: 'minder sturen op beleidsregels, meer op (ruimtelijke) kwaliteiten:

Wat dat betreft lopen de negen genomineerden voor de muziek uit. Het gaat om projecten die vrij recent zijn gerealiseerd en opvallen in hun ogenschijnlijke alledaagsheid (woonwijk, bedrijventerrein, waterberging) dankzij de passie, het elan en de dadendrang van de initiatiefnemers.

De genomineerden

1. Culemborg woonwijk EVA-Lanxmeer.

Ecologische en sociale duurzaamheid vertaald in een aansprekende woonomgeving.

2. Doesburg IJsselkadeproject.

Woningbouw, dijkverbetering en ondergronds parkeren zijn in een integraal project op gewaagde wijze aangepakt.

3. Veessen Boerderij de Nijenstein.

Een combinatie van waterberging, natuurontwikkeling, agrarisch bedrijf en centrum voor ontwikkelingshulp. Uitgevoerd in een mix van moderne en traditionele architectuur.

4. Bemmeler herstructurering Liduinaterrein.

Stedelijke allure in de kern van Bemmeler, als onderdeel van het centrumplan. Het oude en het nieuwe gaan er hand in hand.

5. Lochem het Betere Boerenbed.

Een van de opmerkelijkste initiatieven onder agrariërs die hun inkomen willen aanvullen zonder het landelijke gebied geweld aan te doen.

6. Zetten woningbouwplan Pouwer.

Chique, tijdloze woningen met aandacht voor detail, perfect passend tussen de hagen en heggen in dit stukje Betuwe.

7. Ede woonwijk Kernhem.

Grootschalige stedenbouw, maar wel met respect voor het Veluwe landschap. Een nieuwbouwwijk die nu al wortel heeft geschoten.

8. Winterswijk herstructurering Tricotterrein.

Na jarenlange leegstand een aanwinst voor de Achterhoek. Gedaan met liefde voor de historie en oog voor de toekomst.

9. Arnhem bedrijvenpark IJsseloord 2.

Een van de weinige bedrijventerreinen, dat het predikaat 'mooi' verdient. Van 'doorn in het oog' naar 'een groene oase'.

Bij de beoordeling van de projecten heeft de jury zich laten leiden door een aantal criteria. Is er sprake van een vernieuwend, ruimtelijk concept? Is er creatief omgesprongen met het beleidskader van overheden? Weet het project zich te onderscheiden van soortgelijke projecten?

Is er een visie op de relatie met de omgeving en met de sociaal-culturele dimensie?

Is de aanpak gedurfd? En ook duurzaamheid, toekomstperspectief en esthetiek zijn in de beoordeling betrokken. Iets kan nog zo vernieuwend en gewaagd zijn, het moet óók een voorbeeldfunctie uitdragen en simpelweg mooi gevonden worden, schoonheid uitstralen.

Een belangrijk onderdeel van het juryproces is het bevragen van de genomineerden geweest. Want al zijn de presentaties nog zo uitvoerig, een mondelinge toelichting kan zeer verhelderend werken. Dit heeft enkele verschuivingen in de voorlopige 'rangorde' tot gevolg gehad.

Tijdens de selectieronde is door de jury vastgesteld, dat alle genomineerden bepaalde kwaliteiten hebben die hen onderscheiden van de rest. De jury hecht eraan, deze kwaliteiten in enkele steekwoorden te benadrukken.

Culemborg

bevlogenheid en doorzettingsvermogen.

Winterswijk

het industriële erfgoed liefdevol behouden.

Lochem

een verfrissende wijze van plattelandsvernieuwing.

Veessen

de combinatie van water- en landschapsbeheer.

Zetten

zorgvuldigheid in een gemeenschappelijke sfeer.

Ede

gedurfde aanpak waarbij oude eiken de nieuwe woonwijk bepalen.

Het zijn winnaars op zich, elk binnen hun eigen categorie. Om uiteenlopende redenen hebben deze zes de 'top 3' echter (net) niet gehaald. Ze hebben net te weinig extra uitstraling om van een goed plan naar een prijswinnend plan getild te worden of er zijn twijfels over de 'houdbaarheidsdatum' van het project.

Winterswijk is in zeker zin niet beoordeelbaar, omdat de inhoud (de bewoning) op dit moment nog nagenoeg ontbreekt. Het plan heeft onmiskenbaar kwaliteit om de eerstvolgende keer weer genomineerd te worden. De meeste moeite heeft de jury gehad met het aanwijzen van een winnaar binnen de laatste drie overgeblevenen in de strijd om de prijs: Doesburg, Bemmelen en Arnhem.

De projecten in Doesburg en Bemmelen zijn schoolvoorbeelden van niet al te grote gemeenten waar toch iets heel leuks is gerealiseerd.

Het Arnhemse bedrijventerrein IJsseloord 2 is het lelijke eendje dat uitgroeit tot een mooie zwaan. Een zwaar vervuild terrein dat na grondige sanering is omgetoverd tot een bedrijventerrein, waar de kwaliteit vanaf straalt. Het vinden van een oplossing voor de saneringsproblematiek, iets waar veel bedrijventerreinen momenteel mee kampen, is een belangrijk pluspunt. Als er een prijs zou zijn voor bedrijventerreinen, dan zou IJsseloord in de ogen van de jury met de eer gaan strijken. De jury heeft het Arnhemse project ten langen leste op de derde plaats gezet.

De tweede plaats is voor .Doesburg.

Het IJsselkadeproject heeft volgens de jury een groot aantal verdiensten. De IJssel wordt eer aangedaan en het Hanzestadje heeft weer een gezicht aan het water. Er zijn echter ook enkele mitsen en maren. Het massieve aanzicht van deze architectuur, de woontoren die tot in de verre omtrek de horizon bepaalt en het gebrek aan gevarieerdheid in bewonersgroepen doen de balans in het nadeel uitslaan. Het project is zeer knap op procesniveau, maar het eindproduct is voorsnog te steriel. Meer 'alledaags' leven van bewoners in de buitenruimte zou het project goed doen. Gelukkig worden nog bomen geplaatst! De jury denkt dat de komst van een hotel met terras een impuls zal betekenen voor de levendigheid aan de IJsselkade.

De winnaar van de Gelderse Prijs voor Ruimtelijke Kwaliteit is Bemmell.

De jury is bijzonder gecharmeerd van het kleinstedelijke Liduina-terreinen de manier waarop het is ingebed in het grote centrumplan. Fraaie architectuur slaat de zo gewenste brug tussen het nieuwe en het oude Bemmell. De jury hecht er echter aan te benadrukken dat deze fraaie architectuur niet de doorslag gaf, maar juist een aantal andere aspecten. Het lukt bijvoorbeeld maar zelden om verschillende bewonersgroepen, waaronder ook minder vermogenden (in meerdere opzichten) een plek te gunnen, terwijl dat niet tot een minder zorgvuldige of rijke gevel leidt. Wat de jury zeer aanspreekt, is de grote verscheidenheid in bewonersgroepen. In het Liduinaterrein stijgt dit sociale aspect uit boven het niveau van de architectuur. Verder zijn voor verkeersafwikkeling en parkeerproblematiek praktische oplossingen gevonden. Met omwonenden is steeds uitputtend overlegd. Er is bovendien oog voor de natuur en de historie van de plek. Hoezeer het uiteindelijke resultaat bij een breed publiek in de smaak valt, blijkt wel uit het feit dat zelfs tegenstanders van weleer een woning in het complex hebben betrokken. De jury spreekt de hoop uit, dat plannenmakers zich in de toekomst zullen spiegelen aan deze en soortgelijke kwaliteitsprojecten. De jury pleit er dan ook voor, om van deze Gelderse Prijs voor Ruimtelijke Kwaliteit een terugkerend evenement te maken. De kracht zit in de herhaling.

De jury

Jan Terlouw, voorzitter (o.m. oud-Commissaris van de Koningin in Gelderland)

Jennifer Faasen, secretaris (redacteur Cultuur dagblad De Gelderlander)

Noël van Dooren (hoofd opleiding landschapsarchitectuur Academie van Bouwkunst in Amsterdam)

Bennie Jolink (beeldend kunstenaar en zanger)